

VLoD: Jaarverslag 2013 van de voorzitter

A) Vooraf

Net als eerdere jaren is dit jaarverslag deels in het Duits, deels in het Nederlands. Dat weerspiegelt - wederom - heel aardig de activiteiten in dit verenigingsjaar: de drie via het ICLON Leiden gesubsidieerde ontwikkelingsprojecten (Einsprachiger Unterricht, Landeskunde [Österreich & Schweiz] en WIKI-ontwikkeling) zijn afgesloten. E.e.a. hing samen met de in 2009 officieel van kracht geworden **Kennisbasis Duits 2^e graad**, waarin het minimaal vereiste eindniveau van onze studenten is vastgelegd. Intussen is ook de in het voorjaar 2011 officieel aan het ministerie aangeboden **Kennisbasis master** geïmplementeerd.

De bedoeling is twee eigen WIKI's bij de Duitse **ZUM** (Zentrale für Unterrichtsmedien) verder te actualiseren. Dat is broodnodig, er was – door ziekte van de voorzitter - dit jaar te weinig tijd voor beschikbaar. Voor 2014 staat een en ander op de rol. Het gaat om:

http://wiki.zum.de/Deutsch_in_den_Niederlanden voor vakinhoudelijke materialen en <http://wiki.zum.de/VLoD> voor VLoD-zaken. De resultaten van de ICLON-gesteunde projecten staan online op www.iclon.leidenuniv.nl/expertisecentrum-mvt/didactiek-mvt/kennisbasis-duits-frans.html#kennisbasis-duits.

Uit overleg in de zomer van 2013 is definitief duidelijk geworden dat er geen vervolg op deze drie projecten gaat komen. VLoD zal de inhoudelijke samenwerking tussen de leden op de oude – goede! – voet moeten voortzetten middels vrijwillige uitwisseling van ideeën en materialen, de Jahreshochschultagung in november (de Frühlingstagungen zijn per 2013 vervallen wegens te weinig interesse en kunnen eventueel – als er aanleiding toe is – worden vervangen door een uitgebreide bestuursessie rond een bepaald, nader af te spreken thema). Alle bestuursvergaderingen zijn voor geïnteresseerde leden altijd toegankelijk. In het verleden werkte dat prima. Te verwachten valt dat dat ook in de toekomst zo blijft. Het was ook daarom van belang dat in het VLoD-bestuur alle opleidingen rechtstreeks vertegenwoordigd waren. Doordat veel zaken nu ook in de LOV resp. LOV-m besproken en geregeld worden (zie hieronder), wordt op de ledenvergadering van 15-11-2013 voorgesteld het bestuur te splitsen in een kleiner dagelijks bestuur (voorzitter, penningmeester, secretaris en 1 algemeen lid) en het huidige voltallige bestuur alleen dan bijeen te roepen als daar noodzaak toe is.

B) LOV en LOV-m

De door ADEF in de loop van 2012 ingestelde officiële gremia LOV (Landelijk vakoverleg 2^e graads) en LOV-m (Landelijk Vakoverleg master), beide met vertegenwoordigers van alle opleidingen en roulerend voorzitterschap beginnen zich uit te kristalliseren. De trend is om niet te wild te rouleren om continuïteit te waarborgen. In het LOV wordt alles besproken wat met de Kennisbasis (en de komende herziening daarvan) samenhangt – incl. de bijbehorende toetsingsperikelen. Een toets-redactie werkt hard aan het voorbereiden van de in het studiejaar voorziene verplichte toetsing (Landeskunde, grammatica, etc.). Ook wordt de inzet van C1 c.q. C2 toetsen in samenwerking met het Goethe-Instituut hier besproken. Onder het LOV 2^e graads valt ook de commissie die de officiële eindtoetsen rond de Kennisbasis zal valideren. In juni 2013 is ook deze commissie haar werkzaamheden gestart – in goede samenspraak met de toetsredactie.

Conform het voornemen is er gekeken hoe VLoD en de beide LOV's zich onderling gaan verhouden. De vereniging is immers een vrijwillige coöperatie van lerarenopleiders Duits en telt onder haar leden ook universitaire opleiders. De twee LOV's zijn daarentegen formele gremia met – binnen de door ADEF gestelde kaders - beslissingsbevoegdheid.

Als voorzitter van de vereniging zie ik daar overigens geen problemen. Alle tot nu toe door VLoD ontwikkelde activiteiten baseren op vrijwillige, meestal door inhoudelijke interesse gestuurde samenwerking, en dat met veel resultaat, waar ieder lid z'n voordeel mee KAN doen. De hele ontwikkeling rond de Kennisbasis zou zonder de hartelijke en op wederzijds vertrouwen gebaseerde onderlinge samenwerking in ons verenigingsverband niet zo eenvoudig zijn geweest.

Naar mijn idee zal VLoD ongeveer op dezelfde voet moeten doorgaan en die dingen doen die ze nu ook doet. Voordeel: grotere vrijheid om eens wat nieuws op te zetten zonder dat dit rechtstreekse

gevolgen heeft voor de praktijk van alledag. Beslissingen in de twee LOV's hebben daarentegen directe consequenties voor die alledaagse praktijk. Ze zijn immers bindend. Goed is dan ook de bemensing van de LOV's uit leden van de verschillende vakgroepen Duits bestaat: invloed van de werkvloer is daarmee gezekerd.

Om dubbel werk/reizen te voorkomen is wel getracht VLoD-vergaderingen te verbinden met LOV-bijeenkomsten. Dat is ook voor 2014 de bedoeling maar lukt natuurlijk niet altijd. Vandaar het voorstel om de bestuursvorm van de VLoD te wijzigen. Tijdens de JHT 2013 wordt e.e.a. in de afsluitende ledenvergadering besproken en besloten.

C) De vereniging

Leden

De VLoD is en blijft een kleine organisatie – er zijn immers niet zoveel lerarenopleid(st)ers Duits in ons land. Ook dit jaar weer is de administratie opgeschoond. Verheugend is de aanmelding van verdere nieuwe collega's, en wel zodanig dat nu alle opleidingen - ook de universitaire - door de leden vertegenwoordigd zijn. Het aantal leden blijft ongeveer gelijk. Er zijn momenteel – net als in 2011 en 2012 - rond de 60 echte, actieve, betalende leden. En het mag gezegd worden: dit is een zeer hoge dekkingsgraad. Alle leden roep ik – wederom - graag op (nieuwe) collega's die nog niet lid zijn, tot aanmelding aan te sporen.

Voor stagiaires en taalassistenten die bij de verschillende afdelingen Duits te gast zijn staat de mogelijkheid open van een gratis gastlidmaatschap voor de duur van het verblijf in Nederland.

Aanmeldingen dienen via een VLoD-lid uit de betreffende sectie gedaan te worden, met opgave van de verwachte duur van het lidmaatschap.

Onderwijsassistenten Duits die in *betaalde* dienst zijn van een hogeschool kunnen ook lid worden van de VLoD, tegen de normale lage contributie van € 25/jaar.

Bijzondere gevallen kunnen in het bestuur besproken worden.

Voorts geldt dat wie lid wordt *na* de JHT voor dat lopende jaar geen bijdrage is verschuldigd.

In het bestuur is nog niet besloten, of collega's uit de stagescholen – die immers ook steeds nadrukkelijker met de vakopleiding van de studenten te maken hebben – ook VLoD-lid kunnen worden. Ze hebben eerder al bijv. geparticipeerd in de JHT en zijn daar als gast welkom.

Bestuur

Een belangrijke beslissing in 2007 is geweest om ernaar te streven, alle lerarenopleidingen rechtstreeks in het bestuur vertegenwoordigd te hebben. Dat is in hoge mate gelukt – ook al zijn maar zelden alle vertegenwoordig(st)ers bij een bestuursvergadering aanwezig (de dagelijkse werkzaamheden verhinderen dat nogal eens, zelfs als de data gezamenlijk zijn uitgekozen). De lijnen tussen bestuur en leden zijn kort en direct. Alle voltijdse opleidingen zitten in het bestuur. Ook de universitaire collega's zijn nu rechtstreeks in het bestuur vertegenwoordigd. Dus: de VLoD kan echt namens alle opleidingen optreden – waarbij echter de verhouding tot de bovengenoemde LOV's wel in de gaten moet worden gehouden. Door de beperkte benoemingsomvang van de VLoD-leden van het Driestar ontbreekt Gouda noodgedwongen in het bestuur. Waar mogelijk wordt wel iemand naar belangrijke bestuursvergaderingen en naar de halfjaarlijkse conferenties afgevaardigd.

Het bestuur heeft ook in 2013 weer gemiddeld elke 10 weken vergaderd, in grote harmonie. Ook dit jaar weer een waar genoegen voor de voorzitter dus! En dat terwijl er ook nu weer heel wat harde brokken te behappen waren. Dank dus aan iedereen!

VLoD-ledenmail

De dankzij de inspanningen van Erwin de Vries opgebouwde Google-maillijst werkt heel goed. Dank daarvoor!

Tip voor de leden: *let er s.v.p. wel op dat je als je iemand wilt antwoorden en dat antwoord niet aan de andere leden wilt richten, je niet op 'reply' drukt, maar een nieuwe mail schrijft aan het directe mail-adres van het betreffende lid. Dit gaat heel af en toe nog wel eens fout. Graag in de gaten houden!*

Financiën

Financiëel staat VLoD er net als vorig jaar prima voor. We hebben voldoende cash op de rekening staan en kunnen derhalve zonder problemen volgens de afspraak met het Goethe-Institut ook dit jaar

weer bijdragen aan de JHT in november, ook nu weer in totaal 1000 euro cash. Dit is ook voor de komende jaren de bedoeling. Gezien de royale samenwerking met het Goethe-Institut zal dit niet tot problemen leiden.

De lidmaatschapsbijdrage van 25 euro/jaar blijft voor het zoveelste jaar op rij ongewijzigd. De leden willen we er nadrukkelijk op wijzen, dat ze dit bedrag met grote kans op succes kunnen claimen bij hun hogeschool.

Enkele leden zijn traag met betalen. De penningmeester heeft hen intussen nadrukkelijk en met succes gevraagd het achterstallige te voldoen. Enkele notoire wanbetalers zijn dit jaar geroyeerd. Dat zijn er gelukkig maar heel weinig.

Personele zaken

Samenstelling bestuur

Der Vorstand besteht nach wievor aus: Esther Geerse (Windesheim), Annette Gaßdorf (Fontys Sittard), Susanne Raven (HRO), Irene van Adrighem [vertreten von Susanne Görlich] (InHolland), Ton Janssen (Fontys Tilburg), Matthias Mitzschke (NHL), Christian Schlosser (HvU, Nachfolger von ees Houtman), Ewout v.d. Knaap (Uni Utrecht), Erika Broschek (GI), Kees-Jan van Oorsouw (HAN; Schatzmeister), Kees van Eunen (Vorsitzender & Schriffführer).

Mit Erika Broschek ist auch das Goethe-Institut im Vorstand vertreten. Das symbolisiert auch die sehr warme Zusammenarbeit zwischen VLoD und GI: Dank dafür.

Da sich niemand bis jetzt als Ersatzvorsitzende(r), neue(r) Sekretär(in), Schatzmeister(in) oder Vorstandsmitglied gemeldet hat, schlagen wir vor, dass der gesamte Vorstand auch 2014 im Amt bleibt. Alle heutigen Vorstandsmitglieder sind dazu bereit.

Wohl wird 2014 ein Kernvorstand formiert. Und da inzwischen klar ist, dass wir uns nicht an die statutären Zurücktrittsvorschriften gehalten haben, wird ab 2014 auch eine Rücktrittsreihenfolge gestartet. Jedes Vorstandsmitglied wird offiziell für 4 Jahre ernannt und darf einmal wiedergewählt werden, müsste also nach 8 Jahren ausscheiden. Meine traditionelle Warnung, daß VLoD schon mal überlegen sollte, wer dann irgendwann mein(e) Nachfolger(in) werden könnte, wird damit seriöser. Es liegt auf der Hand, dass ich als Erster zurücktrete, z.B. wenn ich 70 werde ...

C) Aktivitäten

Kennisbasis & Testentwicklung

Die **kennisbases** Sprachen im Bereich des 2. Grades wurden bereits 2009 offiziell validiert und akzeptiert, inkl. den fachdidaktischen Teil. Seit 2010 war/ist die härtere Nuss der Prüfungsentwicklung fällig. Das Tempo liegt hoch: 2010/2011 wurden vom damaligen K3-Testteam insgesamt 500 Testfragen entworfen, die im Frühling 2011 getestet wurden, sich als hochgradig valide herausgestellt haben und 2012 revidiert und ergänzt wurden. De facto war Deutsch qualitativ das beste Fach! Die unabhängig vom VLoD arbeitende AG wurde und wird von Matthias Mitzschke koordiniert. Der Projektname wurde 2011 von K-3 auf WAK umgestellt, und 2013 arbeitet die AG (und die Validierungskommission) unter der Verantwortung von *10 voor de leraar*. Seit Sommer 2013 ist Miranda Timmermans hier die Leiterin der verschiedenen Test-AGs.

Mit der Einrichtung der LOV's (siehe oben) 2012 fällt die Testentwicklungsarbeit inhaltlich unter die Verantwortung eben dieser LOV's. Die Validität soll ab 2013 von einer unabhängigen Kommission überprüft werden, die inzwischen auch offiziell formiert wurde und von Kees van Eunen geleitet wird. Auch der Einsatz der C1- bzw. C2-Prüfung des GI steht unter der Verantwortung der LOV/LOV-m. Die soeben genannte Validitätskommission hat damit weiter nichts zu tun.

Seit dem Sommer 2010 hat sich eine kleine VLoD-AG zusammengesetzt, die einen Zusatz zur kennisbasis entwickelt hat, der sich besonders richtet auf die fremdsprachlichen Anforderungen im Klassenmanagement, basiert auf das Ideal *Arbeitssprache = Zielsprache*. Im März 2012 wurde das Paket mit großem Erfolg präsentiert auf einer der ICLON-Tagungen für Lehrerausbilder Deutsch/Französisch/Englisch und kurz vor den Sommerferien offiziell dem ICLON übergeben. Seitdem finden Probeläufe statt, besonders im Winter 2013. Endgültiger Projekttitle: *Unterrichtssprache Deutsch*. Das Paket steht allen zur Verfügung und wird sicherlich eine Rolle spielen bei der anstehenden kleineren Kenntnisbasisrevision 2013/'14, die unter der Verantwortung der LOV's steht.

Für den 1. Grad, den Master-Bereich, ist eine eigene Kenntnisbasis im März 2011 offiziell dem Ministerium übergeben. Die Entwicklung von Tests dazu ist nicht vorgesehen. Die Entwicklungen stehen ab Mitte 2012 unter der Verantwortung der LOV-m (siehe oben).

Die neue C2-Prüfung vom GI

Die Prüfung ist fertig und wird nun auch offiziell eingesetzt. Zweimal fand ein Prüfertraining im GI Amsterdam statt für die direkt beteiligten Hochschulen (Leeuwarden, Utrecht, Tilburg). Einsatz von und Verabredungen über die C2-Prüfung stehen seit Mitte 2012 unter der Verantwortung der LOV-m (siehe oben). Am 12.10.2012 fand eine Tagung in der Hogeschool Domstad statt: „borging masteropleidingen“; dort am auch der Punkt C2-Prüfungen zur Sprache; auf der VLoD-Vorstandssitzung vom 26.11.'12 wurden die positiven Ergebnisse dieser Tagung kurz referiert.

Kennisbank/Datenbank

Das Projekt läuft in Form eines Wikis und ist verbunden mit u.a. der deutschen Unterrichtsdatenbank von ZUM (Zentrale für Unterrichts-Medien). Jetziger Stand:

- Das WIKI wächst, nach wie vor langsam, aber stetig.

Ein paar Besonderheiten:

- Erik Kwakernaak's Uni-Didaktikbuch ist elektronisch verfügbar auf der Website des RdMC.

- Das Gleiche gilt für Bram ten Cates Phonetik-Buch.

Das Thema **kennisbank** wurde 2011/'12 wieder aktuell durch die über ICLON laufende Subvention für kennisbasis-relatierte Unterrichtseinheiten. Bis heute ergänzt sich das Material in kleinen Schritten, besonders durch die Beiträge von Matthias Mitzschke und Kees van Eunen, die beide bei ZUM Wiki-Administratorrechte haben. Leider fehlen aber immer noch viele schon besprochene Beiträge aus den verschiedenen Ausbildungen. Das Thema kommt sicherlich wieder einmal in einer nächsten Vorstandssitzung auf die Tagesordnung.

DAAD-Stelle an den Lehrerausbildungen DaF 2. Grad

Nach wie vor ist in Leeuwarden Sandra Loevenich als DAAD-Lektorin aktiv. Beim Goethe-Institut Niederlande ist Lydia Boettger als ExU (Expertin für Unterricht) seit 1.11.2011 aktiv. Sie widmet sich vor allem dem im Rahmen des Tages der Deutschen Sprache entstandenen Machmit-Schulprojekt, steht aber auch offen für Auftritte an Hochschulen und Unis.

RTO (ronde tafel overleg)

In het 3 keer per jaar plaatsvindende RTO, waarin allerlei groeperingen (GI, LT-Duits, DIA, Kennisnet, NCD, DmS, VLoD, VGNU) die zich met DaF bezighouden info over hun acties uitwisselen en tegelijk als adviseur voor subsidieaanvragen bij het DIA dienen, was VLoD vertegenwoordigd door Kees-Jan van Oorsouw en Esther Geerse. Het project is door het intrekken van de subsidie per 1-1-2012 gestopt. In de loop van 2013 zijn 2 pogingen gedaan, het RTO toch weer op gang te brengen. Hoe e.e.a. verder gaat, is nog hoogst onduidelijk. Hoe dan ook moet worden vermeden dat e.e.a. een dubbelfunctie krijgt t.o.v. het hieronder vermelde **Netzwerk Deutsch**.

38. Jahreshochschultagung 2010 (9.11. 2011)

Die gut besuchte (weil wieder Freitag) Tagung mit Prof. Dr. Wolfgang Butzkamm war durchaus gelungen. Thema: *Fremdsprachig unterrichten – wie schaffe ich das? Theoretische Hintergründe und ihre Umsetzung in die Unterrichtspraxis.*

S. auch das Protokoll der anschließenden Mitgliederversammlung,

Vorbereitung 39. JHT 15.11.2013

Hauptsprecher wird sein Prof. Dr. Michael Legutke (Gießen). Sein Thema: *Deutsch lehren lernen – weltweit. Neue Perspektiven für die Lehrerbildung DaF.* Das Programm wird unterstützt von Lydia Boettger (GI Rotterdam) und Doris Abitzsch (Windesheim).

Netzwerk Deutsch

Zwei- bis dreimal jährlich findet in der deutschen Botschaft eine Sitzung des Netzwerks Deutsch statt, worin ausgetauscht wird, was jede Organisation so alles plant; hier wurde ausführlich über die Pläne der *Actiegroep Duits* gesprochen und über alle möglichen anderen Punkte.

Actiegroep Duits

Die Actiegroep Duits (DNHK/DIA/GI/Botschaft BRD; Infos auf DIA-Website) hat in kurzer Zeit ein interessantes Programm entwickelt:

- Wettbewerb Prijs van de Duitse taal für Schulen
- Tag der deutschen Sprache am 18. April 2013, an mehreren Orten im Lande; die größte Veranstaltung fand in Zwolle statt; schön ist, dass die Wirtschaft in Gestalt der DNHK sich voll engagiert; 2014 findet der Tag am 10.4. statt.
- Mehr Info auf: www.machmit.nl
- Tipps und Ideen bitte an Kerstin Hämmerling (DIA) richten: k.d.hammerling@uva.nl.

Nächste Vorstandssitzung

Wurde bereits festgelegt: Montag 24.1.2014, um 14.00 Uhr in der Hogeschool Domstad (Utrecht), mit anschließend einer LOV-Sitzung, die von Susanne Raven vorbereitet wird. Interessierte Mitglieder sind wie immer herzlich eingeladen!

Last but not least

VLoD dankt dem Goethe-Institut Niederlande sehr für seinen Einsatz und für die wunderbare, vertrauensvolle und kontinuierliche GI-Unterstützung und -Gastfreundschaft. Der Dank gilt dem gesamten Personal, allen voran Erika Broschek und Lydia Boettger *und* natürlich Patricia Tilkorn, die immer alles in gute organisatorische Wege leitet!